

Zdař Bůh!

Hornický pozdrav zní v češtině **Zdař Bůh!** Horníci tím vyjadřovali svým druhům přání, aby Bůh vedl jejich kroky a ruce a vše se jim s pomocí Boží podařilo. Má také německou podobu: **Glück auf!**, což přeloženo znamená Šťasně nahoru! – tedy přání, aby se horníkům, nastupujícím do práce v podzemí, podařilo také šťastně vyfárat. A to nebylo vždy, při těžké a nebezpečné práci v podzemí, pravidlem. V historii hornického řemesla bylo mnoho případů, kdy se v podzemí stala různá neštěstí a návraty horníků nahoru – tedy ven z dolu, i přes přímluvy svaté Barbory, svatého Prokopa a dalších patronů nebyly šťastné. Na povrch vynesly pouze jejich zmrzačená nebo mrtvá, často zohavená těla.

Smrt v podzemí

Smrt byla spolu s horníky v dolech neustále přítomná a jen čekala na svou příležitost. Nejčastějšími příčinami úmrtí horníků byly úrazy hlavy, zasypaní horninou, pády do hloubky nebo vykrvácení následkem rozdrcení částí těla. Smrt kamaráda, horníka, byla vždycky pro jeho druhy i jeho nejbližší, těžká. Smrt však byla součástí jejich každodenního života a její přítomnost se promítla i do hornické kultury. Do vyprávění, veršů, kreseb i do hornických písní. Téměř v každé z nich najdeme část textu, která se zmiňuje o tom, že horníci cestou do

práce počítali s tím, že se z ní už nemusí živi vrátit. A počítaly s tím i jejich rodiny. O to šťastnější byly všechny jejich návraty.

A tam dole pod zemí, v hlubokých šachtách a křivolakých štolách se může přihodit cokoli. Tam vládnu živly, střežící a bránící poklady a bohatství Země. V boji s nimi horníci mnohokrát podlehnou a denně dávají v šanc to nejcennější co člověk má – svůj život. Tento těžký a složitý úděl si havíři vždy ulehčovali vytvářením svého imaginárního důlního světa, podivuhodného a tajemného, zalidněného postavkami

permoníků a dalších stvoření, provázejících horníky a jejich práci od nepaměti. Co se děje v podzemí, když tam horníci nejsou? V noci, když vyfárají na povrch, o nedělích, když mají volno? Přece není možné, aby tam dole nikdo nebyl. Vždyť další den, když se zase havíři vrátí do práce, najdou v dole mnohé věci jinak, než když včera důl opouštěli. Tu je na počvě spadlý kus kamene ze stropu, jinde zase zavalená část ještě včera průchozí chodby nebo věci a nářadí, které tu zanechali, najednou nemohou najít. Příchuť tajemna provází hornické povolání už od jeho vzniku. Pro nás, nezasvěcené, zůstává záhadou, co se vlastně odehrává v onom bludišti chodeb, které horníci pod zemí vyrazili. Navíc je tam tma, kterou jenom občas proráží mihotavé světlo hornického kahanu a všudypřítomná, na svou příležitost číhající smrt. Jsou tam slyšet i podivné zvuky. Lidé sice vědí, že to praská hornina, ale co když...?

Hornická modlitba:

**Odpusť nám, Bože, naše hříchy,
ochraňuj nás ode všeho zlého a dej,
ať spatříme zase nebe nad hlavou.
Tak prosíme.**

ZÁLUŽNÉ 1885

David Bátor

**Byl na Zálužné
tragický rok 1885,
to mlynáře Mara
sebral důlní svět.**

**Voda mu dech zalila
a jeho tělo ztuhlo,
voda se mu tehdy stala
navždy první truhlou.**

**Franz Gebauer
z šachty vytažen,
byl těžce poraněn
na těle i na duši.**

**Na památku přítele
nechal kapli vystavět,
aby mu Bůh odpustil
ten strašlivý, důlní svět.**

V Brance u Opavy 3. 5. 2013

sestavil Petr Zahnaš